

KATRAN

FİKİR, SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Toplumun Sessiz Sözleşmeleri: Biatın Bedenleştirilmesi

Biatın bireyin omurgasında başlayan, toplumun yürüyüşüne sinen yüzünü tartışıyoruz.

PEYAMİ ALTUNSUYU • YUNUS ÇAKMAK • BERFİN YOLDAŞ • NURAY YAY • YUNUS İDE •
HALİL İBRAHİM ÜNLÜ • S. ILGAZ • HİKMET NAZLI • SEVGİNUR ERDEM • HAZAL YÜCE •
HÜSEYİN ÖZSU • RESUL YÜCESOY • NİHAL ENVER • OZÂN EBEDİ

İÇİNDEKİLER

5

**PEYAMİ
ALTUNSUYU**

Toplumun Sessiz
Sözleşmeleri: Biatın
Bedenleştirilmesi

8

YUNUS ÇAKMAK

Görünmez Urgan;
OTORİTE

10

BERFİN YOLDAŞ

Kadın Bedenine
Kazınan Biat

13

İ. FATİH POLAT

Ateşin Dinmeli

14

NURAY YAY

Konuş Tanrım

15

YUNUS İDE

Bakış Acısı

16

**HALİL İBRAHİM
ÜNLÜ**

Simaların İklimi

İÇİNDEKİLER

17

S. ILGAZ

Cinayet Senfonisi

18

HİKMET NAZLI

Sonradan Mı?

19

SEVGİNUR ERDEM

Havva'nın Günahı

20

HAZAL YÜCE

Kirli Sepeti

21

HÜSEYİN ÖZSU

Soya Çekimin
Tükenişi

22

RESUL YÜCESOY

Terk Edelim Bu Şehri

23

NİHAL ENVER

Gezdim Tüm Ülkeleri

24

**KATRANFİL
KONUŞUYOR**

25

**TÜRKİYE'NİN
GOLDEN GATE'İ**

26

**A,B SIRALI İKİLİ
OLMAK ÜZERE...**

KIRMIZI KARANFİL EKTİK, KATRANIN BAĞRINA

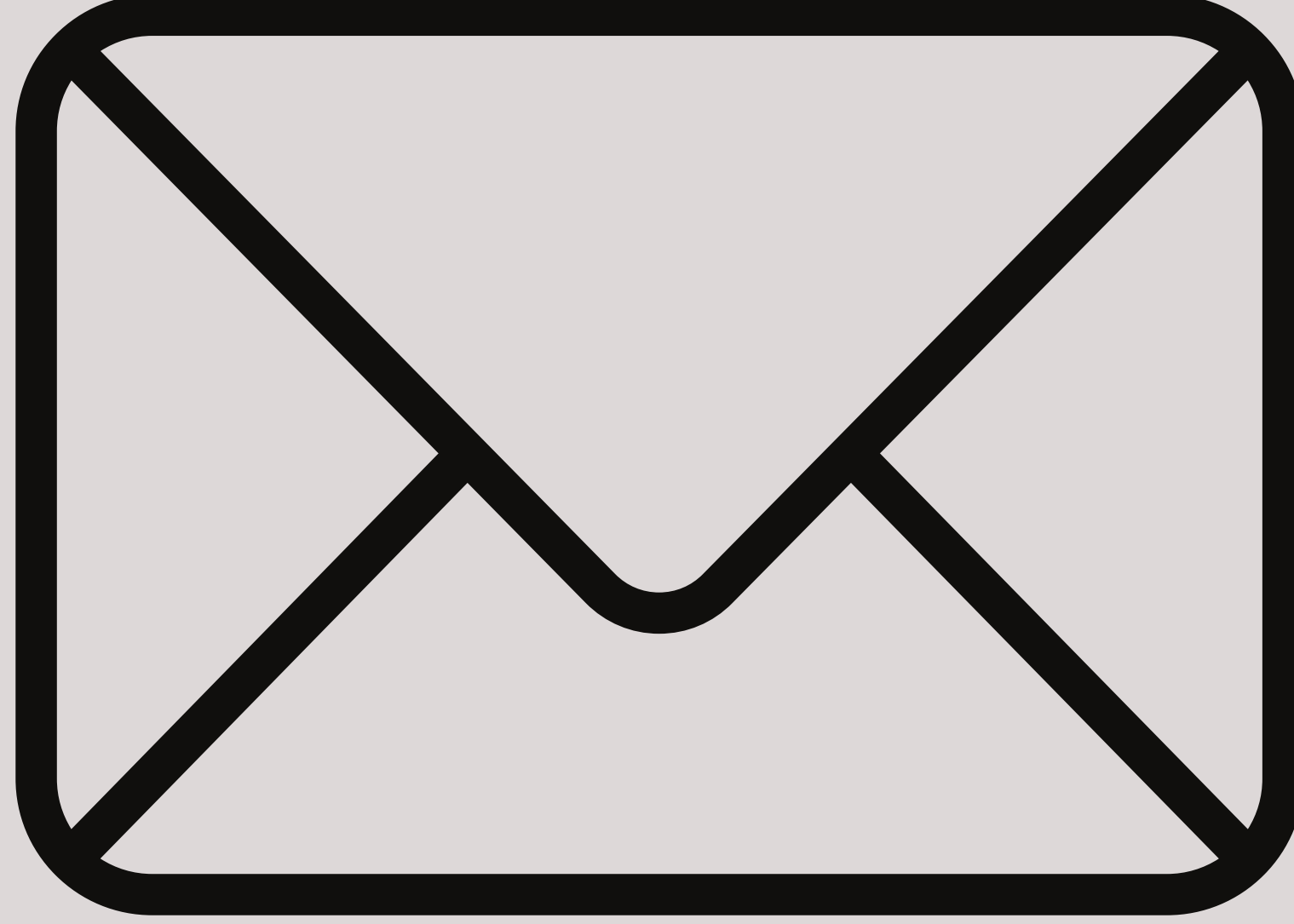
GENEL YAYIN YÖNETMENİ:
NURAY YAY

EDİTÖR:
ÖZGE TANRIKULU

KAPAK TASARIMI:
ÖZGE TANRIKULU

MİZANPAJ/DİZGİ:
NURAY YAY

EMEĞİ GEÇEN HERKESE TEŞEKKÜRLERLE...

ESERLERİNİZİ
KATRANDEĞİ@GMAIL.COM
ADRESİNDEN BİZE İLETEBİLİRSİNİZ .

NOT: Dergi içindeki görseller yapay zeka ile hazırlanmıştır.
Bunun insan eli çizimler kadar iyi olmayacağını biliyoruz
ancak küçük bir ekibiz. Beğenmeniz dileğiyle...

KATRAN'DAN SELAM,

Hepimiz bazen farkında bile olmadan birbirimizle görünmez anlaşmalar yapıyoruz. Ne bir kâğıda yazılıyor bu anlaşmalar, ne de imza atıyoruz; ama bakışlarımızla, suskunluğumuzla, alışkanlıklarımızla onları onaylıyoruz.

Okulda, evde, işte... Bazen sırf tartışma çıkmasın diye sustuk, bazen de herkes öyle yaptığı için biz de uyduk. “Böyle gelmiş, böyle gider.” dedik. İşte tam o anlarda fark etmeden bir kabulleniş doğdu.

Bu sayıda, bizi kendimiz olmaktan uzaklaştıran bu görünmez kalıpları konuşuyoruz. Ama sadece yakınmak için değil. Çünkü her alışkanlık, nasıl edinildiyse öyle de sorgulanabilir ve dönüştürülebilir.

Eğer teslimiyetin bir bedeni varsa, umudun da bir nefesi vardır. Hep birlikte daha çok düşünmek, daha çok konuşmak dileğiyle...

Kırmızı karanfillerle dolu bir hayatınız olsun. Keyifli okumalar...

NURAY YAY

BASLARKEN...

BİZZAT ÖZGÜRLÜĞÜN ZORLAMALARA YOL
AÇTIĞI KENDİNE HAS BİR TARİHSEL
DÖNEMDE YAŞIYORUZ.

-BYUNG-CHUL HAN, PSİKOPOLİTİKA

Toplumun Sessiz Sözleşmeleri: Biatın Bedenleştirilmesi

Peyami Altunsuyu

“

”

İMZAYI ATMADIĞIN SÖZLEŞMELERE SADAKAT BORCUN YOKTUR.

Kimse eline kalem alıp “Ben bundan sonra aklımı bir başkasına teslim ediyorum.” diye bir sözleşme imzalamaz. Ama her toplum, görünmeyen bir sözleşmeyle yönetilir. İmzalanmayan ama uygulanan, okunmayan ama ezberlenen, dillendirilmeyen ama bedenleştirilen bir sözleşmedir bu: Biat.

Biat, yalnızca siyasi bir terim değildir. Biat, bir yaşam şeklidir. El kaldırmak değil, baş eğerek başlar. Ailede, okulda, sokakta, devlette... Toplum, bireye “Var olmak için itaat etmelisin” der. Ve o birey, bir gün suç işlediğinde biat etmiş olmasının önüne bir kalkan niyetine koyar.

İbn Haldun’un “asabiyet” kavramıyla açıklamaya çalıştığı o toplumsal bağ, artık duygudaşlık değil; kör sadakate dönüşmüştür. Artık biri yanlış yaptığında, onu savunmak mecburiyet gibi algılanır. Çünkü bizde akrabalık, mezhep, ideoloji, cemaat, takım, mahalle, sülale hep adaletin önüne konur. Biat, burada başlar.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında devrim yasaları, işte bu sessiz sözleşmeleri kırmak için getirilmişti. Şapka devrimi yalnızca başlık değil, bir bilinç değişimiydi. Kadının kamusal alana çıkışı, yalnızca bir hak değil, biata karşı bir başkaldırıydı. Ama bugün o sözleşmeler yeniden hortladı. Yalnızca doğu illerinde değil, metropollerde, üniversitelerde, ekranlarda, hatta çocuk kitaplarında bile biat öğretiliyor.

Bakınız Michel Foucault’nun “iktidarın bedeni disipline etmesi” teorisine. Diyor ki Foucault: “İktidar yalnızca dışarıdan baskı kurmaz; bedenlere işlemiş, bilinç altına sızmış bir denetim biçimidir.” Tam da bu yüzden bizde biat kalpte değil, omurgada başlar. İnsan yürüyüşünden belli eder itaatkarlığını. Evet, yanlış duymadınız; toplumun yürüyüşü bile eğiktir.

Çünkü biat, yalnızca korkudan doğmaz. Biat, çoğu zaman konfordan doğar. Düşünmek zahmetlidir, sorgulamak yalnızlaştırır. Ama biat etmek, kalabalığa katar; güvenli alan sağlar, sana bir “biz” hissi verir. Birey özgürlüğü değil, sürüye ait olmayı tercih eder. Çünkü bu toplumda düşünmekten çok, ait olmak öğretilir.

Bazı zamanlarda ‘vatan’ söylemi, kamuoyunda güçlü bir meşrulaştırma aracı olarak kullanılıyor; bu söylemin toplumda baskı veya dışlama eğilimlerini artırdığı görülür. Mesela milli söylemlerde bulunarak suç işleyen bazı gruplara zaman zaman rastlıyoruz.

Halkın sustuğu her an, biat bir karış daha bedenleşir. Düşünce yerine nutuk, eleştiri yerine slogan, tarih yerine efsane geçirilir. Karşı durmak bir yana, sorgulamak bile suç olur. Devletin ideolojik formasyonu, artık yalnızca okul kitaplarında değil; müzikte, dizide sosyal medyada, camide, mitingde, pazarda, aile sofralarında kodlanır.

Carl Jung'un “kolektif bilinçdışı” teorisini hatırlayın. Her toplumun ortak bir hafızası, ortak korkuları vardır. Bizim kolektif bilinçdışımızda ise “ayrık otuna” karşı bir düşmanlık kodlanmış. Sistemin istediği birey; düşünmeyen, baş eğen, sorgulamayan, kalabalığa karışıp yok olan bireydir. Biatın bedenleştirilmesi tam da burada hızlanır. Birey, kabul edilmek için eyleme değil; postüre katılır: Kitle nereye yürürse oraya, kimi yuhalarsa ona.

Sosyal medyada “linç” bu psikodinamiğin dijital versiyonudur. Retweet tuşu, parmak kasına indirgenmiş biat mekanizmasıdır. Ekran kapandığında kitle dağılır ama beden “güvende kalma” ilkel kodunu pekiştirmiştir: Sessiz kal, ait ol, yaşamaya devam et.

Bugün üniversitede hocasına biat eden öğrenci, yarın iş yerinde patronuna biat eder, sonra ailede babaya, sonra lidere... Bazı retorikler, şiddeti ya da hak ihlallerini normalleştirecek bir dil üretir. Biat zinciri tamamlanır. Vicdan kırılır ama sistem çalışır.

İnsanı itaatkar yapan şey, korku kadar “kolektif aklanma” ihtiyacıdır. Hannah Arendt'in “banal kötülük” tezi burada canlanır: Bürokrat Eichmann, kendini “emir kulu” sayar, vicdanı devletten kiralar. Bugün herhangi bir kurumda şef öyle istedi diye yapılan zulüm; aynı kriminal mekanizmanın sivilleşmiş halidir.

Peki kim bozacak bu zinciri?

Biatın yıkımı, sorgulamayla başlar. Ve sorgulamanın en kıymetli hali, yakınının sorgulamaktır. Çünkü bizde insanlar hırsız değil, hırsız kendi mahallesindense karşı çıkanı hain ilan eder.

Unutmayın: Biat yalnızca yukarıya değil, birbirimize de olur. Kadın kocasına, işçi patronuna, öğrenci hocasına, yurttaş lidere... Oysa gerçek bağlılık, özgür bireylerin rızasıyla olur. Biat, bireysel onurun mezar taşıdır.

Bugün Türkiye’de yalnızca ekonomik kriz yok. Ahlaki ve zihinsel bir bunalım, tarihsel bir kopuş var. Herkesin sustuğu yerde, konuşmak isyan sayılıyor. O yüzden susmak kolay geliyor. Ama unutmamalı: Toplumlar sessiz sözleşmelerle değil, yüksek sesle söylenmiş itirazlarla ilerler. Bu, her şeye itiraz etmek anlamına gelmezDoğru olanın doğru olduğunu söylemek de sorumluluğumuzdadır.

Ve bazen bir söz, bin yıllık biatın zincirlerini sorgulamanın kapısını aralayabilir.

İmzayı atmadığın sözleşmelerin farkına varmalısın .

Yeter ki insan onurunu unutma, düşünen bir birey olmanın sorumluluğunu taşı.. **7**

Görünmez Urgan: OTORİTE

Yunus Çakmak

“ANADOLU DA BU OTORİTER İNSANLARDAN NASİBİNİ ALMIŞ VE KENDİ DOĞAL
UYUMSUZLARINI VAR ETMİŞTİR.”

Otorite öylesine ilginç bir kavramdır ki kendisine boyun eğilsin ya da eğilmesin baskısını sürdürmeyi asla elden bırakmaz. Esasında bu baskıyı her koşulda sürdürme eğilimi, otoritenin doğal bir korku haline sahip olduğunu gösterir. Korkunun olması ise bizi doğrudan kavramın güçsüzlüğüne iter. Otoriter politikacıların çok uçlarda baskıcı olmasının temel nedeni budur: korku. Çünkü çok iyi bilirler ki milyonlar içinde yapayalnızdırlar.

Tarih boyunca binlerce otoriter, baskıcı kral; devlet ve din adamı var olmuştur ve bu baskıcılara tarihin doğal sarkacı içinde birkaç "uyumsuz" eşlik etmiştir. Bu uyumsuzlar otoriteye kendi bildiklerince hep karşı durmuş, yanlışın ve haksızlığın doğal karşı çıkıcıları olmuşlardır. Otoriterler, bu insanlardan öylesine korkmuşlardır ki belki de kendi dönemlerinde bu uyumsuzların cezalandırılması için ne servetler harcamışlardır. Dünya var oldukça otoriteye ihtiyaç duyan çıkarıcılar olacaktır ve yine dünya var oldukça otoritenin baskı ve zulmüne dur diyen doğal uyumsuzlar da olacaktır. Ahmet Telli bir şiirinde "Ve serüvenciler düşer bu yollara ancak." der. Aynı şiirde "Ne bir adresleri vardır onların/ ne de aşktan başka bir sığınakları ama yaşarlar dünyanın dört bir yanında. Ölümle alay ederler sanki." der...

Anadolu da bu otoriter insanlardan nasibini almış ve kendi doğal uyumsuzlarını var etmiştir. İlginçtir ki bu zulme ve haksızlığa karşı çıkanlara ağıt ve türküler yakmak ile yetinmişlerdir. Dadaloğlu ve Köroğlu gibi isimler dönemin kadısına, beyine başkaldırı ilan ederken ve bütün bir halk bunu bilirken yine de bu insanlar yalnız kalmıştır. Yalnız kalmıştır diyorum çünkü eğer birlik olunmuş olsaydı kadının ve beylerin cezalandırıldığını okurduk. Otoritenin altında korku yatsa da karşısındaki halkın içinde de korku yatar. Eğer ki bir yerde baskı ve zulüm görüyorsak ilk işimiz korkuların dayandığı sebepleri anlamak olmalı.

Kadın Bedenine Kazınan Biat

Berfin Yoldaş

“

”

SESSİZ SÖZLEŞMENİN EN ACIMASIZ YÖNÜ, KADINLARI
BİRBİRİNE GÖZETMEN KILMASIDIR.

Toplumun en eski ve en katı sessiz sözleşmelerinden biri, kadın bedeni üzerine yazılmıştır. Bu sözleşme, kanun kitaplarında yer almaz ama bakışlarda, fısıltılarda, “ayıp” kelimesinde gizlidir. Kadına nasıl oturacağını, nerede susacağını, hangi ses tonunu kullanacağını hatırlatan bir gölge gibi hep oradadır. Biat, böylece kelimelerle değil; bedenin en küçük hareketlerinde bedenleşir.

Bir kadın kahkaha atarken etrafına yönelen bakışlar, eteğinin boyunu ölçen gözler, yürüyüşünün ritmine hükmeden sesler... Bunların hepsi, o sessiz sözleşmenin maddeleridir. Kadın farkında olmadan dizlerini kapatır, omuzlarını daraltır, gözlerini kaçırır. Beden kendi kendine değil, toplumun beklentilerine göre şekil alır. Biat bir içselleştirme değil, bir bedensel refleks olur.

Ve işte tam burada, sessiz sözleşmenin en sinsi yüzü görünür: Kadın kendi bedenini kendi iradesiyle değil, dışarıdan dayatılmış bakışların terbiye ettiği reflekslerle taşır. Kahkahası kısılır çünkü fazla yüksektir, adımları küçülür çünkü fazla serbesttir, ses tonu yumuşar çünkü fazla meydan okuyandır. Beden bir anda kadın olmaktan çıkar, toplumun istediği biçimde katlanmış, törpülenmiş bir gölgeye dönüşür.

Bu gölge, nesiller boyu devredilir. Anne kızına “Bacaklarını kapat!” der, teyze “Yüksek sesle gülme!” diye fısıldar, baba “Sokakta fazla oyalanma!” diye uyarır. Sessiz sözleşme böylece aileden topluma, toplumdan bedene damıtılır. Kadın, henüz kendi varlığını tanımadan, biat etmeyi öğrenir. Beden, bir kimlik olmaktan çıkar ve itaatin vitrini olur.

Bu noktada toplumun görünmez gücü en çıplak haliyle ortaya çıkar, kadının bedenine sızar, onu içeriden ele geçirir. Kadın, kendi teninde bile kendisine ait değildir artık. Bakışını nereye çevireceğini, sesini hangi perdeden çıkaracağını, adımlarını ne kadar uzatacağını belirleyen şey kendi arzusu değil, toplumun ondan beklediği itaat koreografisidir. Kadının bedeni, bir sahneye dönüşür; o sahnede rol önceden yazılmıştır ve en ufak sapma alkışla değil, cezayla karşılanır.

Sessiz sözleşmenin en acımasız yönü, kadınları birbirine gözetmen kılmasıdır. Bir kadın kahkahasını fazla uzattığında en önce başka bir kadının bakışıyla uyarılır. Kız çocukları daha oyun çağındayken “Bacaklarını topla!” diye terbiye edilir. Toplum, bedene sinmiş bu biatı kuşaktan kuşağa aktarır, böylece zincir nesillerin hafızasına kazınır. Kadın bedeni yalnızca kendi değil, tüm toplumsal disiplinin taşıyıcısı olur.

Ama işin acı tarafı, bu sözleşmenin en ağır maddesi de şudur: “Uymayan kadın, bedeniyle cezalandırılır. Kahkahası tehdit sayılır, yürüyüşü davet kabul edilir, suskunluğu bile sorgulanır.” Yani beden, sadece itaatin değil, cezalandırmanın da sahnesidir. Biat etmeyen kadın, hem bakışlarla hem sözlerle hem de çoğu zaman şiddetle hizaya sokulmaya çalışılır.

Biatın bedenleştirilmesi burada artık yalnızca bir uyum değil, bir varoluş biçimidir. Kadın “ben” olmayı değil, “uygun bir ben” olmayı öğrenir. Beden, kendini gerçekleştirme aracı olmaktan çıkar ve kendini bastırma mekanizmasına dönüşür. Kahkahasının tonu bile, hangi sınırdan duracağını gösterir. Diz kapaklarının birleşme refleksi, bin yıllık bir itaatin kas hafızasıdır.

İşin en çarpıcı tarafı ise şudur: Biatın bedenleştirilmesi o kadar köklüdür ki kadın çoğu zaman bu zincirleri zincir olarak görmez. Eğilmiş omuz, kısılmış ses, kaçırılmış bakış... Ona doğal gelir. Doğa diye dayatılan şey, aslında toplumun uzun yüzyıllar boyunca işlediği bir kurgudur. İtaat böylece kanıksanır, beden kendi esaretini özgürlük sanmaya başlar.

Oysa kadın bedeni, başkaldırının en çıplak hali olabilir. Omuzlarını dikleştirmek, başını kaldırmak, adımlarını özgürce atmak... Bunlar toplumun bütün sessiz sözleşmelerini parçalayacak kadar güçlüdür. Çünkü en büyük korku, kadının kendi bedenini geri almasıdır. Biatın bedenleştirilmesi, işte bu yüzden en çok kadınlar üzerinden yürütülür çünkü kadının özgürleşen bedeni, sessiz sözleşmelerin sonunu haber verir. Özgürlük yalnızca düşüncede başlamaz, bedende başlar. Kadın bedenini geri aldığı anda, dizlerini kapatmayı reddettiğinde, kahkahasını kısımadığında, adımlarını daraltmadığında... İşte o zaman en büyük yıkım gerçekleşir. Sessiz sözleşmeler çatlar, biat çöker, toplumun en karanlık alışkanlıkları deşifre olur. Çünkü özgürlüğün en keskin çığlığı, çoğu zaman bir bedenden yükselir.

Özgürlüğün kıvılcımı, işte o anda yanar. Kadın, bedenini geri aldığı anda yalnızca kendi zincirlerini değil, toplumun en köklü yalanlarını da kırar. Sessiz sözleşme yırtılır, biat çöker, beden tekrar kadına ait olur. Bu anın yaşanması sadece bir özgürleşme değil, tüm toplumsal düzenin sarsılmasıdır. Çünkü kadın bedeni özgürleştiğinde, toplumun en gizli korkusu da gün yüzüne çıkar. İktidarın üzerine kurulu olduğu o görünmez sessizlik, yerle bir olur.

ATEŞİN DİNMEİ

Bir levhâ ötekine gâlib gelince dalga
Saldırıya geçer, vurur mültecî sâhili
Sürüp götürür peşine ne varsa mutlaka
“Çekilmem!” der, meydân okur, hârici, dâhili

Acabâ o bilir miydi bir ân yorulacak?
Hangi dalga durulmadı? O da durulacak!
Ayrılıp geldiği okyanustan sorulacak
Dönecek geri; deniz hacminde olsa eli

Sokakları adımlıyor gündüzü, gecesi
Küçük kalıyor ezdikçe gözünde ilçesi
Her günün sonunda her hayâli, düşüncesi
“Nasıl idâre edeceğim?” olur, bir ili

Acabâ o bilir miydi bir dertli baş, kucak?
Bu ayaklar ne zamana kadar dayanacak?
Bu inâd ve bu hırs, bir noktada kırılacak
Bilir miydi bakmayacak gözler hep öfkeli?

Bugün boğuluyorsa ciğerleri, ben dahi
Çarpmalarının te'sîrlerinden dalgadaki
Ağır-ağır ver şarâbı, çarpma bizi sâkî
Ya suyun çekilmeli, ya ateşin dinmeli

Sert eser rüzgârı ilkin bir, derken durulur
Çok sürmez, mevcûda yakın bir düzen kurulur
Fazla baskıdan kurulu düzen de yorulur
Bozulur o da, er ya da geç, bunu bilmeli

İ'timâd edilmeli ki astına, üstüne
Daha da güzelleşsin, nazaran bugün düne
Tadında bırakalım, bir not düşelim güne:
'Herkesin bir 'ben'i var, tecâvüz etmemeli'

Sonra o hâinler; gerek dalga, gerek damla
Tesbîd edilecek, açıklanacak i'lâmla
EBEDÎ der: Bir gün gelecek hepsi i'dâmla
Yargılanacak. Ayrılacak gövdeden keli...

KATRAN KALEM

KONUŞ TANRIM

Tanrım konuş benimle!
Bu ne büyük bir inkisâr...
Bata çıka yürüdüğüm karlı yollar
Bir bataklık oldu, boğazıma kadar
Tanrım konuş benimle çünkü yanılmıyorum
Ancak senin kudretin yeterdi
Masum bir kar tanesini
Çamura çevirmeye

Ölüm tehdit ediyor hatalarımı
Hatta sırça mutluluklarımı...
Sanırsın ki pek mübrem!
Tanrım konuş benimle
Günün birinde zaten feshedilecekse
Bu yaşamak yargısı
Niye ölüm şimdiden ezbere
Bileklerimin çizgisini?
Neden hiç uzaklaşmaz Azrail'in kağnısı?

Tanrım, şimdi konuş bizimle!
Yoksa kelamın küllere dokunacak
Bütün ölümlerden daha soğuk
Bütün günahlardan daha keskin...
Tanrım konuş bizimle!
Suskunluğun cenneti de hükümsüz kılacak
İnsanlık, kanı zafer marşı diye çalacak
Tanrım
yalvarırım
konuş...

Nuray YAY

KATRAN KALEM

BAKIŞ ACISI

Sarıldım...

Ayna karşısına geçip kendime sarıldım.

Yaslandım...

İçime bakıp düşüncelerime yaslandım.

Yaşadım...

Hayal dünyasına dalıp tüm duyguları yaşadım.

Ağladım...

Arkama dönüp geçmişime ağladım.

Anladım...

Ruhuma danışıp boş bir dünyada yaşadığımı
anladım.

Yunus İDE

KATRAN KALEM

SİMALARIN İKLİMİNDE

Küskünlüğün limanında
gönül
yalnızlığa atar.
Fikir çürüklüğüyle arkadaş,
okyanus batışından
habersiz.
Yarınlaşan dünlerde
ak sakallı
ayaklanır,
gölgesine dokunur insan.
Mantık
birden yarılır.
Gökyüzü
gölgeleri büyütür,
simaların ikliminde.
Güneş
avuçlarımda diz çöker;
yürek yangını başlar.
Sensizliğin adresinde
bekler
kamyonlar dolusu
umut.
Bilinmezlik
törpüler bakışlarını,
duadan alınan yazgıyla.
Akıl yankısında
düşler tüter,
sevda çöplüğü
ülkesinde.

Halil İbrahim ÜNLÜ

KATRAN KALEM

CİNAYET SENFONİSİ

Aynı bedende iki farklı ruh,
Cinayet mahallinde bir silah.
Yerde yatan da ben, silahı tutan da,
Aynı bedende hem katil hem maktul.

Kulaklarıma gelen viyolin sesi,
Yüzüme kanlar fişkırtan keman teli.
Aynı bende iki farklı ruhun
Cinayet senfonisi.

S. Ilgaz

KATRAN KALEM

SONRADAN MI?

Nedir bu tutulmaz olmak?
Bir taşkınlık üstüne.
Herkes âşık mı? Hem fikir miyiz?
Tarzımız bu mu?

Eylemimiz anlamamak sıklıkla
Iskalamak hayatı ıslık çala çala; ıssızca
Bunu biliyorum; evet.
Epey biliyorum; isteklerim değiş tokuş, hayallerim etraflı
Dileklerim çalışkan.

Nedir bu? Nedir ki şu; es geçilmek
Bir pişkinlik üstüne.
Popülerite, dönemsel biçem, yaygın düşkünlük.
Moda, geçici unsurlar ve uçuk mavi.
Yapay bir rüzgârda uçuşan, kopmaya ramak kalmış
Saç telleri bu.
Ellerimde renkler var; önemini yitirmiş.
Bileklerim çalışkan.

Tanımlanamamak, hem anlanmamak
İnanılmaz bir inanç sistemi içerisinde; sanki
Hor görülmek, tepik yemek, illegal; bu mu?
Sonradan mı değerler verilecek, bazı köşe başlarında
Peşimiz sıra.
İçime çok acı oturuyor bu;
Kendi dönemimde anlaşılmamak.

Hikmet NAZLI

KATRAN KALEM

HAVVA'NIN GÜNAHI

Bir bilsen hislerimi Tanrı ile Adem
eylerdin bizi

Günahım, Havva'nın günahından büyük
Hazzım, Havva'nın hazzından büyük
Arzum, Havva'nın arzusundan büyük

Ellerimi açsam af dilesem Havva gibi
Sönmedikçe arzum affım neye yarar ki?
İşlemesem de bu günahı
Susturabilir miyim zihnimdeki günahı?

Sevginur ERDEM

KATRAN KALEM

KİRLİ SEPETİ

Kendimi
kendi ellerimle kirletmişim gibi hissediyorum Zweis.
Ellerim, derim, ayaklarım.
Bir kız gördüm az önce
13-14 yaşlarında
Ne saf ne pürüzsüz
Kadın olmak git gide
Git gide duvarlar örmek kendine
kendini korumak için.
Ne yapay ne pürüzlü.
Ama örmeden önce onları,
yaralarını örmek.
Daha da öncesinde
o yaraları açma mecburiyetinin
müthiş çaresizliği.
Açmasam o yaraları
örmesem kanayan kenarlarını
Nereden öğrenecektim örmeleri?
Hem de
dev duvarlar örmeleri.
Küçük dersler büyük dersleri yaratır,
bilmez misin?
Büyük dersimden başarıyla geçmiş oluşumun
müthiş farkındalığındayım şimdi.
Hangi vakitleri ayırdım bilemem,
bilemem ama
Dev duvarlarımla karşılaştım bugün.
Merhaba, dedim.
Sanırım siz beni ve ömrümü koruyacaksınız.
Merhaba, dediler
gülümseyen bir karşılamayla.
Sonra devam ettiler
Merak etme,
hâlâ kanadığının sandığın yerlerin
şimdi sadece ufak bir kan pıhtısı.
Az kaldı, terk edecekler seni.
Ağlamaya başladım.
Ya başarmışlığın yorgunluğundan
Ya acı çekmiş olmanın yorgunluğundan
Ya da nihayet
nefes alıyor oluşumun yorgunluğundan.

SOYA ÇEKİMİN TÜKENİŞİ

Parmak uçlarımda
Dilsizliğin kanattığı bir hüznün büyür
Esrik, eski bir söylence gibi
Geçmişin maverasına akıp duran
Bir boşluğun yankısı bu
Tırnak diplerimde çatlayan

Hüzünlü bir mirasın çatırtısıdır
İçimde biriken tozlu bir tarihin kırıntısı olur
Her bir parçası yaşanmışlığımın
Ve de tutuşturulan yanlarımın
Ateşsiz bir iklime yürüsem diyorum
Gözlerinden akan öfkenin doğurduğu
çoraklığımı
Göğsümde filizlenen yalnızlığı anımsamadan
O karanlık gölgeleri azığıma katmadan
Kimsesiz bir eşikten usulca sıyrılıp
Soluksuz uzaklaşabilsem diyorum
Bir düştten öteki bir düşe
Sonsuz bir döngünün içinde

Gerçeklerin namlusunda vuruldum
Yaşamak denilen o anlatının eşiğinde
Umudun filizlendiği bu topraklarda
Zümrüdü Anka kuşunun kanadında

Kanadı kırık bir ağıt şimdi aldığım her nefes
İçimde yankılanan susturulmuş bir çığlık
Sesleniyor bana durmadan
Yaşamak
Yaşamak
Yaşamak istiyorum

Boşlukta asılı bir fısıltı gibi
Gökyüzüne uzanıyorum sessizce
Yıldızlar biriktiriyorum ağaç kovuklarına
O yaşlı cadı gelip bohçasına doldurmadan
Zira zamanın paslı çarkları
Evrene acı bir çığlıkla sözcükler dağıtıyor
Henüz söylenmemişken kalbimin
kuytusunda saklı duran
Biraz daha yürüsem diyorum
Biraz daha yürüsem
Bu bitmeyen hiçliğin içinde
Dağların gizlediği bir mırıltı bulurum belki
Işığın peşinden sürüklenen gölgeleri
Kayıp bir ezginin tınısını
Ya da bir kelebeğin kanadında
Unutulmuş bir tarihin izini

Tüm bunları bir kenara bırakıp
Yine de yürüsem diyorum
Göğün kararan alnında biriken
Umutsuzluğun kıyısında
Kuşların uçuşu gibi anlamsız
Ve bir o kadar da sahici
İçimde dokunaklı bir varoluşun sancısı.

Hüseyin ÖZSU

KATRAN KALEM

TERK EDELİM BU ŞEHİRİ

Ölümsüzlüğü arkamızda bırakarak gidelim
Kendi payımıza düşenle yetinelim
Boğulsun denizde balık
Yerle yeksan olsun gökte kuş
Bir ıglık tufanı kopsun
Yarım kalsın şiirler
Terk edelim bu şehir

Kum dolduralım heybemize
Serpelim karanlığa doğru
Korku bıraksın peşimizi
Kuma batsın
Kaybetsin izimizi
Dünya ebedi değil
Tek yön ileri değil
Uykuya dalıp gitmeyelim
Ölümlle barışalım
Uyanalım ölümsüzlük uykusundan
Terk edelim bu şehir

Resul YÜCESOY

GEZDİM TÜM ÜLKELERİ

Gezdim tüm Ülkeleri
Balkanından tutup da Asyasına
Fakat halen hayranım
Memleketimin doğasına

Bir taraftan göller,dağlar
Bir taraftan kuşlar ,böcekler
Ne kadar da güzeller
Hepsi de benim memleketimde

Ya mimarisine ne demeli
Yurdumun dört bir yanında
Selimiye, Sultanahmet
Şark kısmında İzmir

Deniz desen üç tarafta çevrili
Bu güzellikler hiç bir yerde yok
Benim güzide memleketim hariç

Nihal Enver

KATRANFİL KONUŞUYOR

Okuduk ettik, sınavlara girdik, sabahlara kadar test çözdük. Sonuç? İssizlikte yüksek lisans, çaresizlikte doktora.

Ama milletin dayısı var, benimse en yakın dayım: işsizlik kurumu.

Adam CV'sine tek satır yazıyor: 'Dayım müdür'. Hop, masa başında kahve yudumluyor.

Benim CV sayfa sayfa, başvurduğum yerde tek sayfa okunmuyor.

Hadi dürüst olayım: bu ülkede liyakat çoğunlukla soyadına yazılıyor. Burada geçerli tek sınav var: 'Kimin tanıdığı daha büyük?'

Ben 16 yılımı verip sadece kitap tanıdım, o da aç karnımı doyurmadı.

İşin özü, biz umut fakültesine hiç giremedik. Oranın kontenjanını çoktan doldurmuşlar. Torpilsiz öğrenci almıyorlarmış.

TÜRKİYE'NİN GOLDEN GATE'İ

Marmaray, İstanbul'un kalbinde yalnızca iki kıtayı değil; iki büyük gerçeği de birbirine bağlıyor: Gündelik yaşamın telaşını ve hayatın dayanılmaz ağırlığını.

Bir zamanlar San Francisco'daki Golden Gate Köprüsü, intiharlarla anılırken bugün Marmaray istasyonları aynı acıya tanıklık ediyor. Her gün binlerce insanın geçip gittiği peronlarda, bazı insanlar kendilerini yok ediyor.

Bu yalnızca bireysel bir trajedi değil, toplumsal bir sorun. Hem de çok ciddi bir sorun. Bir ülkede intihar vakaları artıyorsa o ülkenin en önemli damarlarından biri kopmuş demektir. Bu damar adalet olabilir, özgürlük olabilir, ekonomik güç olabilir... Ama hiçbiri, bir insanın damarlarındaki kanın durmasına sebep olmamalıdır.

Lütfen çevremizdeki insanlara dikkat edelim, onları duyalım ve görelim. Çünkü ne olursa olsun, bizim bizden başka kurtarıcımız yok.

A,B Sıralı İkili Olmak Üzere...

Anahtar Gardiyanda

A: -Duydunuz değil mi Cem Karaca'yı? Masal ile safsatayla derde çözüm yok diyor.

B:- Doğru da diyor ama çok takıldınız bu söze.

A: Çünkü önemli. Görüyorsunuz siz de, masal ile yaşıyoruz. Masallar ve dayatmalar... Özgür doğup da kısıtlanıyoruz. O zaman doğar doğmaz ölmeyi isterdim. “En azından ömür boyu özgürdüm.” derdim.

B: Haklısınız ama zaten özgürsünüz. Bunları bana anlatıyorsunuz. Bunları dışarı sunuyorsunuz.

A: Sözde özgür... Bir masaya oturdunuz diyelim. Önünüze yemek koyuldu. Fakat onu yiyemeyeceksiniz çünkü içinde, yalnızca size zarar verdiği öne sürülen ancak kanıtlanmamış bir zehir var. Nasıl doycaksınız? Ya da şöyle sorayım, kime neyi şikayet edeceksiniz? İnsanlar görevini yaptı, size yemek verdi. Dışarıdan bakınca her şeye burun kıvrır gibisiniz.

B: Güzel örnek ama eksik. Söylediğiniz ya da düşündüğünüz bir şey yüzünden ceza almanız oldukça somut ve kanıtlanmış. İçimizdeki engelleme dürtüsünden bahsediyorsanız, o başka.

A: Evet, bundan bahsediyorum. Sistemin dış baskılarla nasıl içsel bir zehir ürettiğinden bahsediyorum. Bakın mesela, düşünceler özgür mü? Evet. Peki bu düşüncelerin hayattaki gölgesi ne? Zincir, mahpus, intihar... Doğumdan sonra kimliğinizi almakla başlıyor bu gölgeler. Her gölge sizi kısıtlıyor. Elleriniz, ayaklarınız tek tek zincire vuruluyor. Sonra zincire vurulacak yer kalmayınca ölüyorsunuz. Ve tüm zincileri çıkarıyorlar, neye yarar?

B: Ölmeden önce zincirler kırılmaz mı?

A: Bilmiyor muyuz sanki, Josef K. Sistemin eline bir kere düşünce hangi savunma işe yaradı? Zincirlerin kilitlerini gardiyana mı açtıracamız?

B: Anahtar gardiyanda. Başka çare yok. Onu yanıltmayı düşünmez misiniz?

A: Ya gardiyan da zincirdeyse?

B: Böyle olmadığını varsayalım, bir paradokslar evrenini açmayalım. Bilirsiniz aslında doğru olan hiçbir şey yoktur. Her doğruya bir varsayım ile ulaştık.

A: Tamam, dediğiniz gibi olsun. Önünde kum torbaları bulunan acemi ordular gibidir gardiyanın zihni. Kum torbaları gözümü korkutmazsa, ikna olursam temeli zayıf bir ordunun varlığına... Belki dediğiniz gerçek olur.

B: Peki ya temeli sağlamsa? Siz yanılıyorsanız?

A: Hiçbir otoritenin, hiçbir dayatmanın ya da hiçbir suçun temeli sağlam değildir. Bu yüzden sürekli değişim içindeyiz.

B: Ve o değişimlerin de temeli sağlam değil... Sağlam temel mümkün mü?

A: Yanlış sorular soruyorsunuz B. Dikkatinizi çekerim, temeli sağlam olmayan bir dünyada yaşıyor olabilir miyiz? Bunu basit düşünmeyin lütfen. Tutun ki hissettiğiniz duygular bile bu orta şiddette depremi kaldıramayacak binanın bir parçası.

B: Haklısınız ve uzunca düşünmek gerek.

Nuray YAY